

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 . . . — . . .
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 . . . — . . .
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 . . . — . . .

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, július 10.

Nyerstermelés.

(K. Ö.) Az aratás folyamata az ország nyerstermelésére hívja fel figyelmünket.

Valamikor, még nem is olyan régen, az a merkantilizmus tartotta magát, hogy a foglalkozások a szükségletek szerint kiegyenlítik egymást, hogy tehát a varga elmegy pásztornak, és viszont a pásztor elmegy vargának, ha a szükségletek kiegyenlítése ezt úgy hozza magával. Ezt a fejetetejére állított teoriát a végletekig vitték, melylyel egyebet sem akartak mondani, mint azt, hogy Magyarország ne törje magát a nyerstermelés terén, mert a szükségletek kiegyenlítésének doktrínája az ipartermelés útjára üzi. És ugyancsak ebből a doktrínából kifolyólag a tengerentúli exportállamok a nyerstermelésre vannak utalva.

A doktrinarizmusnak a végletekig vitt elmélete mily gyenge alapon áll, kiviláglik abból, ha azt a kérdést vetjük fel, hogy a tengerentúli exportállamok miért maradnak a nyerstermelés terén. Azért, mert olcsó és ingyen földek állanak rendelkezésre, melyek olcsó munkaerővel művelhetők meg. Ez lehetővé teszi a nyersanyagokkal a spekulációt, az exportot. A világháztartás egyensúlyának fentartása érdekében ezeknek nyerstermeléssel foglalkozniok nem kellene, mert a tengerentúli, első sorban Amerika ipari termelése keresetet és megélhetést tudna adni a most nyerstermeléssel foglalkozó munkaerőnek.

Európában nagyrészt mások a viszonyok. Itt nem egy ország földmivelő osztálya vagy megél a földmivelésből, vagy elpusztul és pótolhatatlan hézagot hagy maga után. Ez áll Magyarországra, Oroszországra és a Balkán államokra nézve, mint a melyek első sorban érdekelnek bennünket. De legelsőbb Magyarországra nézve. Nekünk nyerstermeléssel *kell* foglalkoznunk, de ennek a foglalkozási ágának *jövedelmezőnek* kell lennie, különben fel nem tartóztatjuk a földmivelő osztály züllését, mely ha elzüllik, oly hiányt hagy maga után, a mi szükségképpen a nemzet pusztulását idézné elő.

Mégis azt látjuk, hogy a mezőgazdaságot hagyjuk a maga útján, a részletkérdések kidolgozásában buzgólkodunk, de a nagy politikában az ipar és kereskedelem vezet. Pedig ez a két kereseti ág aggódva tekint az aratás hozama elé, melytől léte függ. Ezt úgy aratás körül mindenki belátja és hirdeti, de azért a mezőgazdaság csak boldoguljon úgy, ahogy tud. És ha a földmivelő elpusztul, menjen el iparosnak, mert a szükségletek kiegyenlítése ezt úgy hozza magával. Ki foglalja el a kidőlt mezőgazda helyét, azt nem keresik. Vagy talán ne is jöjjön senki a helyébe?

Valamikor, szintén nem régen, ha panaszkodott a földmivelő, szinte cinikusán, hiszen csak parasztokról van szó, mondogatták az államférfiak, hogy segítenénk, de bizony mi nem tudjuk a buza árát emelni. Pedig aki gondolkodni tud,

az felfogja, hogy a buza értékesebbé lehet tenni, anélkül, hogy direkt emelnék annak az árát. Csak tessék azokat a tényezőket leszerelni, a melyek a gazda fáradságos munkáját elértéktelenítik, azokat a parazitákat, melyeket a spekuláció hizlal, míg a munka csak morzsákon tengődik. Tessék azokat a védelmi munkálatokat foganatosítani, melyeket más országok foganatosítanak a mezőgazdák érdekében, hogy megmentsék az állam részére azt a társadalmi réteget, mely a legnagyobb pénz és véráldozatot rója le a haza oltárán, a mely a legerkölcsösebb, legvallásosabb, legkonzervatívabb és ennek következtében a legbecsebb elemét képezi az államéletnek. Tessék a spekuláció és közvetítés tulkapásai ellen megvédeni a mezőgazdaságot és mindjárt értékesebb lesz a gabonánk.

De még tovább is mehetünk, a kereskedelmi szerződések, a vízi-utak kérdése, a mezőgazdasági hitel szervezése, a közterhek arányos megosztásának kérdése, mind olyan dolgok, melyeket a mezőgazdasági konjunkturától függetlenül a kormányok a gabona árának emelésére oldhatnak meg. Hogy meg ne feledkezzünk a vámpolitikáról, melynek mikéntvaló alkalmazása most aktuális. Ezen intézkedések által szaporítani lehet a gazda jövedelmét, a nélkül, hogy emelkednék a buza ára.

A magyar földmivelőnek, mint ilyennek kell megélnie, a magyar mezőgazdaságot erőssé s virágzóvá kell tenni, mert anélkül a szükségesnek mutató ipar-

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Izvorig meg vissza.

Írta: Mendelényi Béla.

35 fokos hőségből, keserűen megülededett miazmás levegőből, innét, a köböl való purgatóriumából, hogy meneküljünk, ha csak rövid időre is, csöndesen sorjázunk ki szombat éjjel a füstös állomásra.

A hőséget ekkorra már csepergő eső váltotta fel, az égbolt meg borult volt és koromsötét; de minket mindennél inkább sarkalt a vágy s vissza nem fordultunk volna tán fél Európáért sem; csak ki innét, a városból, az motoszkált bennünk.

Csakis városban felnőt embert vehet így, ennyire elő a természet, a zöld utáni epekedés; ez a türelmetlen vágyódás, a mivel a csacska légy a lángba repül.

Mi is ennyire voltunk. A vasuti kocsiban meg már nótaszóba kaptunk. És minél tovább vitt bennünket a száguldozó szörnnyeteg Váradtól, minél inkább be, a zöldbe, a nagy zöldbe, annál jobban emelkedett a nóta-kedvünk.

Fugyi-Vásárhely után már pitymallott a környéken.

Nem láttunk még tisztán, de a levegőt, a hegyek levegőjét éreztük. Beverte az utálatos füstöt, a mit a gőzkocsi pipált, a kocsiba, de hogy a füst a tulsó ablakosoron kivonult, a zamatot levegő szétáradt és kipiszkált belőlünk

mindennemű hajlandóságot a bóbiskolásra. Csodálatos módon világosodott ott künut. A lankás dombok hegygyé nőttek és a reggeli szürkületben szinte mámoros szemekkel bámultuk a smaragd-színű erdőket, meg a kékes sziklákat. Itt, ebben a vékony levegőben azuros minden. Csak az égbolt nem volt kék. Óriási felhők száguldoztak végig azon a kis körön, a mit az égbe törő hegycsúcsok között láhattunk.

Réven túl mind jobban-jobban feledkeztünk el arról, hogy ülőhelyek is vannak a kocsiban. De mind, mindnyájan az ablaknál álltunk és szószerint legeltük a zöldet, az erdőt, a mohos sziklákat és a csattogva rohanó patakot, vagy folyót, vagy vizesést, a *Körözt*.

Itt már ózomban vagyunk. S a mint személyvonatunk valósággal gyorsvonati sebességgel száguld folytonosan kavarogva, mindig a víz partján s alagutból ki, alagutba be, itt már a nótázás szűnik; némán csudáljuk azt a panorámát, amit az örök Alkotó teremtetett ide, csodás össze-visszaságában, minden technikai műkertészet szabványai ellenére, de minden őszinte lélek igaz gyönyörűségére.

Nehéz a döntés, vajjon melyik oldalt bámulják, a bérceket, avagy az erdőborította hegyoldalokat, vagy a követgörgető *Körözt*, ami itt kristálytiszt a amiben — Istennek hála — itt még semmiféle fabrika mocsokja nem ömlik, de ember sem fürd a m!

Hogy a gyönyörű vidéket nézzük, ime megáll vonatunk és mozgolódnunk kell, mert *Jádvölgy*-ön vagyunk. Fürgén legralunk a

kis órház elé és derős lélekkel néztünk a tovarobogó vonat után. Mintha óriási sirban lennénk, háromszögletű sirban; köröskörül óriási bércek, azokba itt-ott keskeny bevágás visz. A vasuti töltés mellett van a mészegető; vagy nyolcz óriási bányakemence. Mind izzik, soha ki nem alvó hatalmas tűz heviti őket; a kemenczék mellett félmezitelen alakok szorgoskodnak, vigyázva a tűzre, ne hogy ki aludjék.

Ma nincs munkanap. Vasárnap van. Csiribiri vasuti készség látható a kémények mögött. A keskeny sínpár beszalad a hegyóriások közé. De ma nem jár azon vasut. Ünnep van. Az Urnak napja.

Nem ütődünk meg ezen.

Uram Istenem, hát hol lenne ünnep, ha itt nem volna? Ebben a sejtelmes csöndességben, szüztiszta, ózondus levegőben és ilyen óriási oltárok közepette. A nap rég felkelt, de sugarai csak közvetve jutnak le, hozzánk a mélybe. Le? Hiszen néhol ködöt látunk. Pedig nem köd az, hanem felhő. A felhők közé visz az ut.

S ne vállalkoznánk ilyen utra? De hogy is nem! Négy fiatal gyerek ember, pompás tüdővel és rugalmas izmokkal, egy átvirasztott éjszaka után. Mindössze 13 kilométeres ut előtt állunk. Csekély 3 órai séta.

Menjünk.

Ut ugyan nincs. Gyalogut sincs. Annyira nem vert még tanyát itt a civilizáció. Az egyetlen uti alkalmatosság, amelyen lépteinket irányíthatjuk, a kis vasut sínpárja, azaz a si-

fejlesztésre gondolni sem lehet. E nélkül iparunk csak cseréplábakon nyugodna, mely óriási áldozatot követelne, a nélkül, hogy azt a nemzetnek vissza tudná szolgáltatni.

A pécsi bakák Kinában.

Egy könyvatos jelenti:

A budapesti katonatiszti körökben hirtelen, hogy az esetre, ha a monarchia érdekei és becsülete megkivánnák, három gyalogezred, még pedig egy horvát, egy stájer és egy magyar ezred fognak Kinába indulni, hogy a hatalmak akciójához csatlakozzanak.

A magyarországi gyalogezredek közül a Frigyes főherceg nevét viselő ötvenketedik pécsi gyalogezred lenne az, melyre ezen küldetés vár.

A sárgapitykés, sötétvörös hajtókás 52-ik ezrednek hadkiegészítő parancsnoksága Pécsen van. Az első és második zászlóaljja Budapesten, a 3-ik Pécsen, a 4-ik Stollácson állomásoznak.

Az ezredparancsnok Panos Alajos ezredes, az első zászlóalj parancsnoka Piwet alezredes, a második zászlóalj parancsnoka Haidenburg őrnagy.

Századosok: Kreipner, Petrován, Sulek, Göpferth, Alvian, Schilcher, Görtz, Lederer, Miarria, Geyer, Tenzer, Lewandowszky, Martinek, Csermák Mihály, Richter, Tomics, Syler, Perner, Pietrich.

A főhadnagyok is nagyobbára osztrákok, de már több közöttük a magyar. És pedig: Kálmán Alfréd, Brinzey Arthur, Bousy József, Csermák Ferencz. A hadnagyok között ezek a magyar származásúak: Bartha Frigyes, Sulyok Imre, Szerdahelyi Jenő, Pandurovics László, Nagy-Vályi Frigyes és Wuics László.

A vízvezeték javítása.

Debreczenben a »Bika«-szálloda volt arról nevezetes, hogy építették sok esztendőn át. Ha készen volt, újra lebontották belőle egy csomót.

Akkor aztán ment a bontás tovább meg

tovább, míg a néphumor egy szállóigét nem eresztett világgá, hogy:

»Debreczenben fejk a Bikát«.

Nagyváradnak is van egy ilyen sokat fejt »tengeri kigyója«, a vízvezeték.

Ha visszanézünk a helybeli lapoknak éveken át megjelent s megőrzött példányain s ha látjuk azt a siralmas állapotot, mikor 35—36 R. melegben elzárják egy város majdnem félszáz-ezer lakói elől a »derágán« fizetett, bár Isten-től ingyen adományozott vizet, lehetetlen nem kiáltani, hogy *örület* vagy *rosszakarat* irattat-e ama *bombasztikus mondásokkal felszerelt* hírlapi cikkekkel, melyek a város egyik mérnökének tollából röpködve folyton azt hirdették, hogy a *vízmeletp nem a Körözs folyóból, de egy gazdag, kiapadhatatlan forrásból — a hegy felől* — nyeri, a mesebeli forráshoz hasonló jóságú vizét.

Jöttek sorba a próba-szivattyúzások; — csodálatosan mindég akkor, a mikor 1-20, 1-50, 1-80, 2-20 stb. magas volt *0 felett* a Körözs vízállása.

Avagy nem emlékeznek már Nagyváradon ama híre, hogy a lokomobil — melynél különben ócskább gőzgép aligha dolgozott Nagyvárad határában, — *sietve kellett menteni az áradás előtt!*

Ez volt oka annak is, hogy magát a *gépházat* árvíz ellen *védett* helyre, *oly magasra* építették, hogy most a vízfelszívás *nagobb erőt igényel*, mint a minőt kifejtének Európa bármelyik, sokkal nagyobb szabású vízvezetékénél.

Jött az első nyár és beállott a *vízszükség!* Megjelent a hirdetés, hogy: a kik vizet *parazarnak*, így meg egy büntetteknek! Jöttek sorra, a hirtelen elromló közutakat; melyek éjjelnappal ontották a vizet; — büntetések, stb.; melyek azonban a helyzetet nem javították, csak a lakosság elkeseredését fokozták, mert egyik-másik udvarból bizony büntetés nélkül csergedezett a víz!

Pedig akkor még nem is volt honvéd hadapród-iskola, melyet okul lehetett volna felhozni, hogy a vízvezeték vizét — az pocskolja!

»Kurz und gut«:

Ki kellett terjeszteni a galériát. Ástak és egymással összeköttetésbe hoztak több kutat; rendelték az új gépet, a harmadikat s 1900 év június 6-án sül ki, hogy *egy gép sem dolgozhat folytonosan*, mert a galéria mondja fel, a maga idején szintén *egyedül célravezető* szolgáltat.

Ugyan! — kérjük alássan! hol van az a *kiapadhatatlan hegyi forrás?* hogy az utólag épített kutak, — nagy félkörben, — *de a Körözs folyásához lehetőleg közel*, építették?

Hivatalos előadások szerint e távoli kutak vize *nem önmagából fut* a legközelebb eső, ugynevezett *főkutba*, hanem az igen nagy távolba eső kutakból is a gépezet *szívja* a vizet, a mi jelentékeny géperőt igényelve, a vízszerezést rendkívül megnéhezi.

Házi ésszel azt mondjuk, hogy vezető csöveknek mélyebb s a csöveknek a főkut felé *lejtősen fektetése által*, nagyobb távolból is *önként futna* a víz a gépházhoz legközelebb eső főkutba. Ez a rendszer megkönnyíté a szolgálatot; megtakarítva temérdek gőzerőt s ugyanazt a vízmennyiséget érné el a telep, a mit így elér!

Mert: készíthetnek bármennyi kutat; állíthatnak fel újabb gőzgépet, nem lesz ott víz ha csak *bő-erre* nem találnak!

Mert, nem elég az, hogy *akárhol* új meg új kutat ássunk!

Tessék visszaemlékezni a Püspök-fürdőben eszközölt furásokra!

A nagy tó közvetlen közelében, *száz méter mélyre* furtak s még csak vizet sem találtak! — Az Isván-fürdő udvarán eszközölt nagy munka is csak azt mutatta, hogy: *hagyjuk abba s kezdjük újra!* — de: más helyen! A nagy bugyogó *kellő közepén* megkezdett furás? — *hideg vizet hozott* felszínre s az elszántan eszközölt *utolsó furás* adta, — csekély mélységben, — azt a hő vizet, mely e fürdőt, — előbb vagy utóbb, — de ismét látogatottá teszi, amint meg is érdemi.

Mondok egy másik példát!

Ki látott már *szélesebb terjedelmű kutat?* mint a minő az általam ásatott városiigeti tó?

Ez is *hajcsövesség folytán* nyeri vizét a Körözsből s *ha nem volna három igen gazdag forrása*, melynek *felkeresésére* engem néhány száraz tél, száraz nyár, a szó teljes értelmében *kényszerített*: viz nélkül állana e nagy gödör, a mint viz nélkül marad ma is, az előzetesen elzárt, mélyítés alá fogott, *bármelyik terület*, még akkor is, ha a *létező vízállásnál* 30—40 centiméterrel ássuk alább a feneket.

Pedig e tőfenék legmagasabb pontja is, 0-90 méterrel van *alacsonyabban*, a Körözs pontjánál!

A Körözs ez évi legalacsonyabb vízállása, alig pár napon érte még el a 0 alatti 10—12 fokot. *Mi lesz majd a vízvezetékkel?* ha a *vénasszonyok nyarán, augusztus és szeptemberben*, 18—22 fokon fog állani a Körözs a 0 alatt? a mint ez a legközelebb mult években, *bekövetkezett!*

A ki erről meg akar győződni, kérdezze meg az *Egyetértés*, *Pesti Hírlap* stb. t. szerkesztőségét, szívesen megüzenik onnan, milyen volt a közelmult éveken a Körözs

nek alatt keresztbe álló talpfák. Első lépésünk hidra visz. Hosszu hid. Vagy 150 lépéses. De mindössze egy méter széles. Éppen, hogy a sinpár elfér rajta. Semmi padló, avagy deszka ut. Csak az egymástól egy-egy jó lépésnyire fekvő talpfák. Alant a *Jád* zug. Óriási kövek közt tajtékzik; a talpfák pedig sikosak a reggeli harmattól.

Egy pillanatra megállunk. Egymásra nézünk, — aztán — Isten nevében! — megindulunk ezen a modern Alsiráth-hidon. Nem mindennapi izgalom az ilyen kötélánczolásféle séta. De lám, baj nélkül átjutunk. Hatalmas éljen riad fel és büszkén konstatáljuk, hogy *Blondin* egészen nyugodtan alhatik sirjában — miattunk. Reggeli fél öt óra vagyon.

Tehát tovább!

Utunk a vasuti sinpár. Köröskörül bikkósók, óriási bérczek, amelyek tetején felhőtömbök imbolyognak, meg lomhán odább hömpölyögnek. Semmi nesz, a madarak dalán kívül. Csak a *Jád* morajlik, cseveg, csobog lábaink alatt.

Helylyel-közzel szélesedik a völgykatlan. Itt-ott kalyibát is látunk. Van vagy negyedóránnyira egyik a másiktól. Hát ha vagy másfél óra járásnyi kalyibát összefoglalunk hát ime előttünk vagyon az első falu: *Csarnóháza*. Mert az a 6 ház meg fatemplom, amit annak neveznek, semmiképpen sem több, mint egy vicze-tanya. Mégis találunk gyalogutat. 200 lépés a hossza. Lomha, koromfekete bivalyok legelésznek két oldalt. Óles, szűrös ruanyok ácsingóznak a

templom előtt. A pópájukat várják. Minket meg holmi *Ággyeszketysz*-szel üdvözölnek. Én mint tolvács: *norok-bunt* morgok mindannyiszor. Rövid időn oda a falu. Megint töltésen haladunk. Unos-untalan találkozunk egy-egy férfiival, avagy ünneplőbe öltözött fátával. Mindnek friss páfrány levél van a kezében. Mind a templomba siet. Sok talán 2 óra járásnyiról, a fellegekből, onnét a magasból s mind, hogy az Isten házában, abban a szegényes fakalyibában üdvözölje a mindenk Urát. Ez a vallásosság határozottan imponált még nekünk is.

Tudja Isten hanyadik hidon libegtünk már át. Az ut egyre gyönyörűbb lesz. Semmi nyoma, a vasuti sinpáron kívül, az emberi kéz művének; csak a *Jád*, ez a szeszélyesen kigyózó cserinely, ez csinált remekbe ágyat önmagának, mázsás sziklatömbökből, amiket oly simára és gömbölyűre csiszolt, míg idáig hozta, sodorta onnét, valahonnét a felhők közül, mint egy-egy billiárd-golyó.

És látunk félméteres pisztrángokat, a mint szédítő sebességgel fel-fel szöknek a vízből, a kristálytisza hideg vízből.

Lépten-nyomon kanyarodik utunk. Mindig más és más a kép. Ezerféle változatban látjuk a hegyoldalt, a völgyet, a patakot. De nem untat. Ujra és újra megcsodáljuk. Mert hiszen itt csodálkozhatunk, van min. Szapora, gyors a lépésünk, a tudónk pedig szomjasan, tágulva issza a legőlségesebb gyógyító orvosságot: ennek a völgynek a ritka levegőjét.

Egy pillanatra sem érezzük fárasztó voltát

az utnak és nem szünek a jókedvünk sem. Pedig helylyel-közel valóságos zápor ér bennünket a folyton rohanó, meg újra ránk omló felhőkkel.

Fél nyolcz reggel. *Remecz*en vagyunk. Nagyszabásu faipar-telep. Több száz munkás kéznek ad kenyeret. De minket nem érdekel sem a gyár, sem a kürtőkémények, sem a gépek.

Nem keressük a kényelmes látni valót.

Rövid félórát pihenünk a korcsmában. Pompás bivalytejet iszunk és azonnal nekiindulunk az *Izvor*-i barlangnak. Ide egy ugrás, tán jó félórai séta. Vigan indulunk. Előttünk mezitlábás fiu halad. Ez a vezetőnk. Gyertyát is viszünk. Ez a *Remecz* is olyasféle falu, mint *Csarnóháza*. De itt a házak javarésze a hegyoldalon vagyon. Elszédítve nézzük a rengeteg magas meredek hegyoldalba valósággal odaragasztott viskókat. Tündövedve tudakozzuk, hogy a manóba tudtak oda egyáltalán felmászni? Hát még házat építeni?

Erre nincs felelet.

Nem is kell pedig. Mert most meg már az *Izvor*i völgyet csodáljuk. Itt is a kőbányát. Tessék a *Niagara* zuhatagot kőből, illetve kavicsból elképzelni. Nos, körülbelül ilyen az *Izvor*i kőbánya. Fenn, szédítő magasban fejtik a követ, a mi aztán legörög a völgybe; de egymásra torlódva, valóságos gletschert alkot. Néhol meg meredek, zuhatag. A völgykatlan lépten-nyomon szűkül. Hatalmas vízhang riaszt meg bennünket. A jobboldali sziklafal adja,

legkisebb vizállása? De megmondja Nagyváradon, a Körözs-szabályozó-társulat; a magyar államvasut kutháza; az államépítészeti hivatal; sőt magánosok feljegyzése is.

Arra tehát készen kell lennünk, hogy a Körözs még lejjebb is apad; a légáramlat újra eléri a + 36 R-t. — Es ha elmentek is a hadapródok: itt maradt az intézet udvarára ültetett, ezrekre menő bokor és fa. Ezeket ápolni, locsolni kell s ezek egy példánya is több vizet fogyaszt mint egy hadapród. Ha pedig nem locsolják? elpusztul az új ültetvény, pedig annak csak egy részét 2800 forintért adta a Rhédey-kert kezelősege. — Mindeu esztendőn, újabb 2800 forint ára fát és csemetét, az iskola parancsnoksága sem vásárolhat, még ha olyan bőkezű is a felettes hatósága, mint a minő a m. kir. honvédelmi miniszterium!

Vízre tehát, nagy szükségünk lesz annál inkább, mert közeledik a nagy hadgyakorlat. Temérdek számmal jönnek Nagyváradra fáradságtól és szomjúságtól eltikkadt katonák, a kik feledik a kiállott fáradságot; nélkülözik az álmot, az evést, — csak ivóvizet kapjanak. — A kiknek sorából ilyen kifakadás hangzott az elmúlt napokban is: »na hát! majd lesz tűz ha nincs víz!« — A kiknek sorából egyesek, nem törődve tilalommal rugdosással, puskatussal stb. nekifeküdtek a városligeti tónak s itták annak felmelegedett vizét — állati mohósággal.

A nagyvárad vizműtelep csőhálózata, szabadabbá van téve Nem okozna tehát nagy munkát, az egyes csöveknek, a főkut felé mindig lejtősebben leejtése.

Bármint beszéljen a mérnöki tudás, elvitázhatatlan tény az, hogy száz méter távolra is nyargalva megy a víz, ha: — esése van.

0.50 méter esés, száz méter távolból is a főkutba vinné a többi kut vizét. Hogy pedig a galéria kutjai mindig jól megteljen legyenek: * alakban kell ásni mély árkokat a kutak körül. Ezek az árkok, lesznek az igazi gyűjtők s a bennük elhelyezett lyukas alagsorok vagy a helyszínen található, nagyobb kavicsok, olyan természetes galériát fognak képezni, mely biztosítani fogja a kutak vízbőségét.

Nem okvetlenül szükséges a fenn jelzett, csillag alakú csövezés sem. Okvetlenül van a viztelep talajában nagyobb kavicsokból képződött réteg is. Az ilyen területet kell felhasználni; kiaknázni. Ez bocsátja a vizet s nem az a finom homok és iszapréteg, mely a kiásott csövek majdnem egész vonalán látható.

négy szót tagot tisztán hallatva, itt 900 méternyire a tenger színe felett.

Vezetőnk hirtelen megáll. Mutat. Mi nézünk. Nem látunk mást, mint a kis Jád patakocskát. De megértjük végre, hogy mi a baj. Hát ez a kis patakocská tegnapelőtt az ide eszkábált hidat el találta söpörni. Négy óriási fenyőszálfából való hid volt ám pedig. De forgácsokra szilánkolta a kis Jád.

Hm. És át kellene mennünk; a tulsó oldalon van a barlang. No lemondunk róla. Hízen maga a völgy az óriási őserdővel, mohás sziklabérceivel oly gyönyörű, hogy bizony megérte az idáig való sétát.

Megyünk vissza.

2 óra tájban Remeczen vagyunk. Itt felfedezünk egy valószínű tengerszemet, vastartalmu dus ásványviz forrást, egy ős időkben divatozott malmot. Megbámuljuk a csodatiszta pisztrángtartót, a hegylakók tánczát és este fél nyolczkor megindulunk egy négykerekes kocsin, pályakocsin és alig egy óra alatt leszáguldunk Jád völgybe. Nyaktörő ut, de nekünk csak mulatság.

9 órákor eléröbög a tüzszerű szörnnyeteg a vasut és becipel bennünket ide, a nyomott levegőjű, kőbábelbe, a purgatóriumba.

Es vannak a kik a Tatrába, meg a Herkulesfürdőbe, meg külföldre, mennek üdülni, mikor a paradicsom itt van, itt, az orrunk előtt.

Szó van a fenékgátak sürgős kiépítéséről is!

Miután a tutajozás a vasutak mellett sem ment még ki a divatból: kérdések kérdése, hogy ezt a szolgálmi jogot akadályozhatja-e egy vagy több fenékgát kiépítése?

De ha készen lesz is a fenékgát, bizonyára messziről odahordott kövekből: azok nyílása közt meg fog-e akadni a víz?

Ha pedig beton építéssel, kőfalszerűen rakják a gátat, hol vesztünk városi építéshez homokot? a míg a gáton tullevő mélyedés homokkal kavicsosul meg nem telik. — Végül nem fog-e előállni az a körülmény, hogy a Körözs odahagyja a díszes gátat s egy takaros kerülvél oda veszi irányát, a hova neki tetszik.

Néhány kisebb átrekesztést, levert cölöpök mellé fektetett deszkából is lehetne készíteni s ilyen kettős deszkázat közé, a mederből hányt kavicsosul fel lehetne duzzasztani a Körözs vizét 30—40 centiméterrel.

Jégzajlásnak nem is kellene ött érni e csupán nyáron szükséges aprógátakat. Ha áradás jön? átröpül fölöttük a víztömeg, valamint az érkező tutaj. — 0.50 méter magas vizállás előtt, tutaj egyáltalán nem közlekedik. Ilyenkor meg 24 óra alatt megtelik a telep galériája.

»Nevetséges« egyszerű munka ez, de ezrekbe nem kerül s mégis czélhoz vezetőbb, mint az eddigi drága s ime rosszul épített galéria.

Rátkay József.

Városi közügyek.

A közgyűlés tárgysorozata.

Holnap délután tartja meg Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága július havi közgyűlését. A főispán távollétében dr. Bulyovszky József polgármester fogja vezetni a tanácskozást, a mely elég élénknek ígérkezik.

Legérdekesebb tárgya lesz kétségtelenül a vízvezeték kérdése, a melynél a tanács előterjeszti az előre kihirdetett védelmét a lapok felszólalásával szemben. A vizpazarlás meggátolására vonatkozó javaslatát a tanácsnak ismertették.

Egyik-másik városatyja szintén kifejti hirszerint nézetét a vízvezeték elzárása tárgyában.

Nagyob vitára van kilátás a sertésvásár elhelyezésének kérdésénél is.

Amint az alábbi tárgysorozatból látható, egy nap alatt nem tárgyalják le a kitűzött ügyeket s így péntekre is marad elintézni való.

A tárgysorozat a következő:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1900. évi július hó 12-én, esetleg következő napjain, mindenkor délután 3 órákor kezdődő közgyűlésén következő ügyek fognak tárgyalatni:

1. Polgármester havi jelentése.

2. M. kir. belügyminiszter ur leirata a lelenczház alából a »Fehér kereszt« országos lelenczház egyesület nagyvárad fiókjának megszavazott egyszersmindenkori segély jóváhagyása tárgyában.

3. Ugyanannak leirata a sertésvásártér elhelyezése ügyében s az ezzel kapcsolatos tanácsi előterjesztés az állatvásárterek összpontosítása iránt.

4. A tanács mint állandó választmányának a légszuszgyár melletti földek egy részének beépítés czéljából telkekre leendő felosztása és eladására vonatkozó javaslatok.

5. U. annak javaslata a vasfürdő mellett a Páris patakon átvezető hid kiszélesítése czéljából Rosinger Béni tasádfői lakostól megveendő területet illetőleg.

6. Ugyanannak javaslata Hegedüs Gézának a Városligethez vezető utnyitás alkalmával fennmaradt telek megvétele tárgyában tett ajánlatára vonatkozólag.

7. U. annak javaslata Molnár János köztér átbocsájtási ügyében.

8. U. annak javaslata a katonai élelmezési raktár czéljaira átbocsájtandó közterület tárgyában.

9. U. annak előterjesztése a Nagyvárad város által a m. kir. honvéd hadapród-iskolában tett alapítványi helyek betöltése tárgyában.

10. U. annak javaslata a Városligethez vezető ut megnyitása folytán a vámháznak áthelyezése, nyilvános illemhely felállítás és a »Három róza« épületének átalakítása tárgyában.

11. U. az a szünügyi szabályrendelet tervezetét beterjeszti.

12. U. ann k előterjesztése »a téglá és agyag-áru gyár felszámolásban nagyvárad részvénytársaság«-nak a Nagyvárad város által indított per kiegyenlítése és a beszüntetésre vonatkozó kérelme tárgyában.

13. U. annak előterjesztése a párisi világkiállításra egy orvosi s egy mérnöki szaktisztviselő kiküldése iránt.

14. U. annak jelentése a városi vízmű telep vízbőségének biztosítása érdekében szükséges intézkedések ügyében.

15. U. annak javaslata a Nagyváradon létesítendő szalma ipar részvénytársaság részvényeiből 30 drbnak jegyzése iránt.

16. A tanács előterjesztése a költségvetés XV—4 rovatára hitel átruházás czimen 700 korona póthitel iránt.

17. U. az a kormányhatóságilag jóváhagyott vásárvám és helypénz díjszabályzatot az életbeléptetésre vonatkozó javaslatával beterjeszti.

18. U. annak javaslata a színházi vasfüggönynek hirdetési czélokra leendő bérbeadása tárgyában.

19. U. az a Rimánóczy Kálmán és társaival színházi díszletraktár és festőterem építésére vonatkozólag kötött szerződést jóváhagyás végett beterjeszti.

20. U. az a kömüves és ácsmunkálókra Madarász Gyula és társaival megkötött szerződést jóváhagyás végett beterjeszti.

21. U. az Madarász Gyula és társaival öt új óvoda építésére kötött vállalati szerződést jóváhagyás végett beterjeszti.

22. U. az Ecsedy József nagyvárad lakossal az újvárosi 13. sz. földbérletére nézve kötött szerződést jóváhagyás végett beterjeszti.

23. Ugyanaz báró Königsarter Hermann kis-szántói lakossal az 1900. évre fizetendő kövezet-, vásár- és hidvám általánra kötött szerződést jóváhagyásra beterjeszti.

24. Polgármester az Istvánffy István aljegyző elleni fegyelmi ügyben hozott fölmentő határozatot bejelenti.

25. Hont vármegye közönségének átirata a közegészségügy államosítása tárgyában kelt feliratának pártolása iránt.

26. Csanádvármegye közönségének megkeresése az 1883. évi XXV. t.-cz.-ben engedélyezett korcsmai hitel megszüntetése illetve korlátozása iránt.

27. Busch Dávid főmérnök 6 heti;

28. Darvassy Lajos tanácsnok másfél havi;

29. Sztarill János árvaszéki ülnök 4 heti.

30. Nemes Jenő alszámvevő 6 heti.

31. Dr. Berkovits Miklós ker. tisztiorvos 5 heti szabadságidő engedélyezése iránti kérelme.

32. Dr. Havas Zsigmond egyetemes orvostudori oklevele.

Miről midőn a törvényhatóság t. tagjait értesíteni szerencsém van, egyben tudatom, hogy a közgyűlési tárgyak a közgyűlést megelőző napon a városház tanácstermében kitéve lesznek és bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1900. július hó 10-ikén.

Komlóssy József,
tb. főjegyző.

TAJÉKOZTATO.

Július 11. Szünügyi bizottság ülése.

Július 12. Városi közgyűlés.

Július 15. Az ev. ref. egyházi énekkar dalestélya a Sport-téren.

Gyáralapítás Nagyváradon.

Részletesen megemlékeztünk arról a mozgalomról, a melynek az a célja, hogy Nagyváradon egy nagyobb szabású *cirok és szalma* ipari gyárat állítsanak fel. Az életrevaló vállalat a legszélesebb körben érdeklődést keltett s a részvényekből már igen tetemes mennyiséget jegyeztek.

Dr. *Hoványi Géza* és *Mihelfi Adolf* törvényhatósági bizottsági tagok indítványt adtak be Nagyvárad város törvényhatóságához, a melyben rámutatnak a létesítendő gyár mezőgazdasági és ipari fontosságára 50 darab részvény aláírását indítványozzák.

Nagyvárad város tanácsa tegnap foglalkozott a gyár alapításának kérdésével s az indítvánnyal és elhatározta, hogy tekintettel a város pénzügyi viszonyaira 30 darab száz forintos részvény jegyzését javasolja a holnapi közgyűlésen a törvényhatóságnak. Értesülésünk szerint a törvényhatóság igen számot tevő tagjai a tanácsi javaslattal javasolja a holnapi közgyűlés mellett fognak felszólalni s kilátás van rá, hogy a közgyűlés többsége változatlanul meg is szavazza *Hoványi* és *Mihelfi Adolf* indítványát. — Hogy miképen vélekednek a hivatott szakemberek a gyáralapításáról, annak illusztrálására minden kommentár nélkül közöljük az Egyetértés tegnapi számából a következőket:

* *Uj gyár Nagyváradon.* A szalma- és cirok-ipar egyike azon mezőgazdasági iparágaknak, melyeket hazánkban a lehető legkezdtelegesebb módon üznek, holott a szalma- és cirokkészítményeknek állandóan nagy a kereslete s a nyersanyag is jó minőségben s dusan terem meg nálunk. És még az idegen versenytől sem kell tartani, mert hisz ciroktermeléssel és cirokgyártmányok készítésével tudunkkal csakis Olaszországban foglalkoznak nagyiparilag. A mi eddig hazánkban e téren történt, az alig haladta meg a háziipar mértékét, pedig e cikkek gyártásánál könnyen lehetne egyesíteni az ipari termelés mindhárom fokát, a házi- a kis- és gyáripart, ha megfelelő tőkeerős vállalat venné kezébe a dolgot. Mint jó forrásból értesülünk, Nagyváradon sikerrel kecsgető mozgalom indult meg egy nagyszabású szalma- és cirokipartelep létesítésére. Egyelőre 300.000 koronára alaptőkével kezdik meg a gyárat s első sorban a cirokgyártmányok készítését tervezik, később kiterjeszkednek a szalmakészítményekre, valamint a házilag és kisiparilag termelt szalma- és cirokgyártmányok bizományi értékesítésére is. Nővényi anyagokból készült kefékből és seprűkből eddig évente alig 6000 métermáza kivitelünk volt 1 millió korona értékben, tulajdonképpen Ausztriába és Angolországba, míg a német birodalomnak mintegy 15.000 métermáza szükségletét csaknem kizárólag Olaszországtól látta el. Finom szalmaárúkból kivitelünk említést sem érdemel, míg durva szalmaárúkból mintegy 1000, palackhüvelyekből pedig vagy 1500 métermáza kivitelünk volt Ausztriába, Romániába és Trieszten át körülbelül 200.000 korona értékben. Valóban kívánatos volna, hogy egy ezt, mint a többi számos, elhanyagolt ágát mezőgazdasági iparunknak több figyelemre méltassa a mozgó tőke és járuljon hozzá mennél nagyobb mérvben ahhoz a törekvéshez, hogy lehető nagy arányban adófizetőnké tegyék a külföldet.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

UJDONSAGOK.

* *Császka György* érsek arcképe. A kalocsai érsek 50 éves áldozó papi jubileuma alkalmából *Oberbauer A. utóda* budapesti cég selyembe szöve állította ki a jubiláló egyházfejedelem arcképét. Az arckép mintegy 20:15 czm. nagyságu, finom kivitelű munka, a mellett *Császka* arcvonásait is egészen hiven adja vissza. Megrendelhető *Oberbauer A. utódánál*. Budapest, IV. Váci-utca, 14. sz.

* *Városi tisztviselők a párisi kiállításán.* *Lovas Zsigmond* városi mérnök már május hóban kérte Nagyvárad város törvényhatóságát, hogy küldje ki a közgyűlés őt a párisi világkiállításra. Az ott szerzendő tapasztalatokat a város érdekében akarja érvényesíteni. A városi tanács tegnapi ülésén a polgármester indítványt tett, hogy egy városi mérnök és a városi tisztviselői kar egy tagját küldje ki a város a párisi kiállítás tanulmányozására. A tanács tagok egyhangulag elfogadták a polgármester indítványát s ily értelemben tesznek javaslatot a holnapi közgyűlésnek.

* *A vasfüggöny hirdetései.* *Rendes Vilmos* ajánlatot adott be Nagyvárad városához az iránt, hogy az új színház vasfüggönyére hirdetéseket festethessen s ezért évenként két ezer korona bért fizet. A színházi bizottság véleményéhez képest a városi tanács megkötötte *Rendes Vilmos* szerződést, évi 3000 korona bérösszegre, világos kikötésével annak, hogy a hirdetések szövege és rajza előzetesen a tanács bírálata alá bocsátandó s csak a színi évad megkezdése, illetve befejezése után változtathatók a hirdetések. A holnapi közgyűlés elé terjeszti a tanács a szerződést.

* *Fényes esküvő.* Tegnap délelőtt az olasz-plebáni templomban esküdtök örök hűséget *dannenfeldi lovag Pittóni Róbert*, volt honvéd százados, m. kir. pénzügyőri biztos bájos menyasszonyának, *Tanay Laura* kisasszonyának, *Tanay Viktor* államvasuti ellenőr szép leányának. Az új párna *Dencs János* esperesplebános adta áldását. A házasságnál tanúk voltak a vőlegény részéről *dannenfeldi Pittóni Béla*, m. kir. honvédszázados; a menyasszony részéről pedig *Szentlélek Kálmán* magy. áll. vasuti mérnök.

* *Az esztergomi ünnepek programja.* A kilencszázados jubileumi ünnepélyek programját dr. *Waller Gyula*, apátkanonok, hercegprimási irodaigazgató ő Eminenciájára elé terjesztette ama pontokkal, amint azt az ünneprendezőbizottság összeállította. A program immár a nyilvánosság elé bocsátott. Adjuk alább:

Tájékoztató. A kereszténység hazánkba történt behozatalának és a magyar királyság megalapításának kilencszáz éves jubileuma alkalmából Esztergomban, 1900. évi augusztus hó 14. és 15-én ünnepek rendezetnek, amelyeknek fő mozzanatai a következők: I. Augusztus 14. A város reggel lobogó-diszt ölt. Délután 2 órakor mozsárlövés jelzik az ünnep kezdetét. 3 órakor ünnepélyes vecsernye a főszékesegyházban. Végzi nm. és ft. *Császka György*, kalocsai érsek ur. 5 órakor a Széchenyi-téren emelt új Szent háromság-szobor leleplezése és megáldása. Végzi mélt. és ft. dr. *Rimely Károly*, besztercebányai püspök ur. 7¹/₂ órakor a város összes harangjai megszólalnak. A félórai harangozás után 8 órakor torony-zene. 8¹/₂ órakor a város kivilágítása. 9 órakor katonai takarodó. II. Augusztus 15. Reggel 5 órakor mozsárlövés és harangozás 1/2 óráig. 6 órakor a város összes templomaiban szent mise. Ezzel kapcsolatosan a kir. városi templomban

magyar; a vizivárosi templomban német és a sz. Ferenczrendiek templomában tót szent beszéd. 8 órakor a testületek, egyesületek, a különböző közhasznú intézmények zászlóik alatt és a nagy közönség a Széchenyi-téren gyülekeznek. A fogatok a Bottyán-utczában helyezkednek el. A gyalogosok a Széchenyi-térről a Kispiacson és a Ferencz József-uton keresztül a Szent István-térre vonulnak. A Szent István-térről a főszékesegyházig, aztán sorfalat képeznek. A fogatok a megállapítandó sorrend szerint a primási palota elé mennek és onnan ő Eminenciájára fogata előtt haladnak a fő-széke egyházba. 9 órakor fő-istenisztelet a bazilikában. Tartja főm. és ft. *Vaszary* Kolos, bibornok, hercegprimás és érsek ur. A »Te Deum« alatt a város összes harangjai szólanak. Mise után szent beszéd. Mondja mélt. és ft. dr. *Rimely Károly* püspök ur. A fő-istenisztelet alatt a bazilika előtti téren sátor alatt mise. Utána magyar szent beszéd. A fő-istenisztelet befejeztével, a levonulás ugyanazon sorrendben történik, mint a felvonulás történt. A fogatok a primási palotáig mennek és onnan a szigeten át a városházához. A gyalogosok a Széchenyi-térre vonulnak ugyanazon uton, a melyen a bazilikába mentek, 11 1/2 órakor Esztergom város székházának tanácstermében disz-közgyűlés. Az ünnepi szónok beszédét a város erkélyéről mondja. 2 órakor diszebedek. Kirándulások a Kovács-patakhoz, esetleg Visegrádra. Este nyolcz órakor a katonai zenekarok takarodója. Esztergomban, 1900. július 7. A végrehajtó bizottság nevében: *Boltizár József* püspök, ált. érseki helynök, elnök.

* *Lelelczház Nagyváradon.* Dr. *Bulyovszky József* polgármester buzgólkodására megalakult Nagyváradon az országos Fehér-Kereszt-egyesület fiókja. Az egyesület célja a kisednevelés, lelelczházak felállítása és fenntartása. Nagyvárad város közgyűlése a nagyvárad fiók egyesületnek lelelczház céljaira a milleniumi alaphól 6000 koronát szavazott meg, azonkívül elhatározta, hogy a lelelczház részére a városi árvaház épületében ingyen ad megfelelő helyiséget. A törvényhatóság ezen határozatát a belügyminiszter jóváhagyta.

* *Az Ofen-Pesth ellen.* *Budapest* főváros tanácsa a legközelebbi közgyűlésén indítványozni fogja, kérjék fel a kereskedelmi minisztert, rendelje el, hogy a posta a külföldről érkező »Ofen-Pesth« címzésű leveleket, mint ismeretlen utasítsa vissza. A közgyűléstől pedig felhatalmazást kér, hogy az ilyen címzésű hivatalos aktákat is visszautasíthassa.

* *Kik lesznek apró honvédek.* A honvéd hadapród-iskoláknál Nagyvárad városa 8 alapítványi helyet létesített, a melyet négy éven át fizet le, évenként 2--2 hely alapítványi összegével. A folyó évben Nagyvárad város megüresedett két alapítványi helyére a tanács első sorban: *Beczky Artur* vámfelügyelő mostoha fiát *Kollmann Dezsőt* és *Darvassy Lajos* városi tanácsnok Endre nevű fiát; — másodsorban pedig *Klemensz Péter* városi számtiszt Péter nevű fiát és *Kovács Jenő* járásbíró Kálmán nevű fiát hozza ajánlásra javaslatba a tanács a holnapi városi közgyűlésen.

* *A sertésvásár elhelyezése.* A belügyminiszter, mint közöltük, leiratot intézett Nagyvárad városához, a melyben tudatja, hogy a sertésvásártérnek az Áruraktár és Pecze folyó között leendő ideiglenes elhelyezését nem engedélyezi, hanem oldja meg a város a kérdést véglegesen, még pedig mielőbb. A legalkalmasabb helynek tartja a miniszter a sertésvásár céljaira a jelenlegi ló- és baromvásár mellett levő területet. Tudvalevőleg ez volt a tanács tagok többségének is a véleménye, de a Kommandánsrét hívei megakadályozták ennek a kivitelét, pedig így már rég meg lenne oldva az állatvásárok összpontosításának kérdése. A holnapi közgyűlés elé kerül a tanács javaslattal a miniszter leirata. A városi tanács elő-

terjesztésében utal régi javaslatára, a mely egyezik a miniszter álláspontjával. Javasolja a tanácsi előterjesztés, miszerint határozza el a közgyűlés a sertésvásárnak a ló- és baromvásártér mellé helyezését; szavazza meg a szükséges költséget s a kivitel módzataival bizza meg a tanácsot. Bizza meg továbbá a közgyűlés azzal is a tanácsot, hogy egy *harmadik Körös-híd* építésének a kérdését tanulmányozza s ennek eredményéhez képest terjesszen elő javaslatot. A sertésvásárnak a ló- és baromvásártér mellé helyezése ugyanis szükségessé teszi egy új híd építését Széles-utca környékén. A közgyűlésen előre láthatólag heves felszólalások lesznek ugyan a tanács javaslata ellen, azonban a miniszter leirata olyan határozott és egyenes, hogy alig ér valamit az az elleni oppozíció.

* **Az osztálysorsjáték huzása.** A mostan folyó osztálysorsjáték harmadik osztályának tegnap tartották első huzását a Vigadó kistermében.

80.000 koronát nyert: 52777. — 20.000 koronát nyert: 4490. — 10.000 koronát nyert: 13557. — 5000 koronát nyertek: 9671 31653. — 2000 koronát nyertek: 73871 90042 80683. — 1000 koronát nyertek: 19897 45252 50303. — 500 koronát nyertek: 2293 7893 10837 12104 14107 19182 27991 29398 29841 35323 42015 54067 63300 62702 67802 72066 79507 78871 81439 86068 86796 86946 87445 92976 95069 96048.

A többi kihuzott számra 130 korona nyerelemény esett.

A *huszezer koronás* nyereleményt Kiss Dávid nagyvárosi sorsjegy felárúsítótól vett 4490 sz. sorsjegy nyerte, mely hír 7 *nagyváradi* embernek szerzett örömet. A nyerők mind szegény iparcs emberek és özvegy asszonyok, a kiknek bizonyára jól esik majdan a nyerelemény élvezete.

* **Emberséges parancs.** Schwitzer tábornagy, a temesvári 7. hadtest parancsnoka, hadtestparancsot adott ki, a melyben meghagyja, hogy a nagy nyári hőség idején a csapatok csak reggel öt órától kilencz óráig vonuljanak ki és végezzenek gyakorlatot. Azután vezessék a legénységet fürdőbe, délután pedig adjanak neki pihenőt.

* **Megszökött sikkasztó.** Mint nekünk Debreczeni tudósítónk telegrafálja, tegnap Debreczenben Uri Kálmán hivatalnok nagyösszegű pénzt elsikkasztott és azzal megszökött. A debreczeni rendőrség táviratilag értesítette a szomszéd kollegákat, hogy a vonatok érkezésénél éber figyelemmel vizsgálják, nem-e érkezett meg a pénzese vendég.

* **Több világosságot és rendőrt.** Említettük már, hogy valami tollatlan jómadár tegnapelőtt hajnalban betört a Kőfaragó-utca végén levő kulturmérnöki hivatalba, de vendégszereplése nem járt sikerrel, mert pénzt nem vitt el, csupán egy értékes lejtmező műszert, de ezt is elhagyta a Schlauch-parkban. Mivel azonban értékes okmányok, térképek vannak a hivatalban, a kulturmérnöki hivatal főnöke az iránt kereste meg a városi tanácsot, hogy a hivatal közelében egy lámpát állíttasson fel s állandó rendőrszemet rendeljen ki a hivatal környékére.

* **Meggyilkolt mostoha.** Kegyetlen gyilkosság történt Moldova községben. *Bruda* Váza fiatal parasztagazda együtt élt mostoha anyjával, *Gígészka* Juliával, de folyton veszekedtek egymással. *Bruda*, a ki kirhedt verekedő, bosszút forralt az asszony ellen és ezt tegnapelőtt este felé végre is hajtott. Mikor a mostoha az istállóba ment s hozzá fogott a tehén megfejtéséhez, ő is utána lopódzott és hátulról olyan erővel szurt a hátába egy élesre fent konyhakést, hogy a hegye a mellnél ismét előjött. A szörnyű sebesülés daczára az asszony segítségért kiáltott és kegyelmet kért a gyilkos-

tól. Oda is jött az egész szomszédtság, de senki se merte gátolni a további vérengzést. A gyilkos pedig ott a szemük láttára még vagy tizszer beleszurt áldozatába, míg az halva bukott az istálló földjére. Feljelenteni senki sem merte a gyilkosságot, *Bruda* maga is letagadta a tettét, de a csendőrök előkerítették véres ruháit és a gyilkos szerszámot, úgy, hogy tagadása mit sem használt. Bevitték a fehértplomai ügyészséghez.

* **Vedin?** Magyarul *Bécs*, németül *Wien*, csehül: *Vedin*. Jó lesz ezt megtudni s alkalomadtán fölhasználni. A bécsiek ugyanis jelenleg erősen érzik a napsugarak hatását agyvelejükre s erőnek erejével németül czimeznek minden magyar várost: von Ofen-Pest, bis Grosswardein. Ez nem épen a legkellemesebben esik a magyar szittya-szemeknek, de viszont nem is mindig tanácsos a német czimezésü küldeményeket visszadobni, mert hátha a sógornak is akad annyi esze, hogy éppen a ránk fontossággal bíró dolgokat küldi német czimmel? Akkor aztán magunknak okozunk bajt a visszavetéssel. Hanem szeget szeggel, borsot paprikával. Czimezzünk a Grosswardeint íróknak viszonzásul *Vedin*-be. Wienben éppen úgy szeretik a *Vedint* emlegetőket, mint mi a Grosswardeint írókat; nagy kár lenne hát őket attól a gyönyörűségtől megfosztani, a mit ők okoztak nekünk. Meg aztán így eszükre is térnek talán.

* **A hű szolga halála.** *Bokor* József püspökségi levélhordó haláláról az elhunyt testvére a következő gyászjelentést adta ki: *Bokor* János mint testvér egy a maga, mint számos rokonai nevében mély fájdalommal tudatja szeretett testvérének *Bokor* József volt I. szert. püspökségi levélhordónak f. évi július 9-én d. u. fél 6 órakor rövid szenvedés és a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után életének 67-ik évében az Urban történet gyászosa elhunytát. A megboldogult földi maradványai f. év július 11-én d. e. fél 10 órakor fognak Nogáll-utczán a Szt. Vincze-zárda épületében a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint be-szenteltetni és a váradi-olasz plebánia templomban megtartandó gyász szent miseáldozat bemutatása után az olasz-i nagytemetőben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai, ismerősei tisztelettel meghívattak. Nagyvárad, 1900. július 10. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **Vesztett macska vérengzése.** *Lugoson* a multkor egy vesztett macska megrohanta *Pier* Mátyás kőműves 12 éves *Vilma* nevű leányát s bal felső karját teljesen összemarczangolta. Mire segély érkezett, a gyermek ájultan feküdt egy vértócsa közepén, a dühöngő macska pedig nem akarta prédáját elereszteni, úgy, hogy harapófogóval és késekkel kellett elválasztani. A macska hulláját felboncolták s a vesztettség kétségtelen nyomait konstatálták rajta, a gyermeket pedig rögtön Budapestre szállították a Pasteur-intézetbe.

* **Esküvő.** Ujváry Géza a napokban esküdtött örök hűséget Auer Emma kisasszonynak, Auer Károly gőzmalomtulajdonos leányának, Tiszaföldváron.

* **Szugerált gyilkosság.** A cassinói esküdtbiróság előtt a napokban fejeztek be egy pört, a melyet különösen nevezetessé tesz, hogy a bíróság arra a kérdésre: kényszeríthet-e valakit a hypnotikus állapotban kapott parancs gyilkosság elkövetésére? — igenlőleg válaszolt. Egy arpinói fiatal ember: *Fagnani* Francesco három évvel ezelőtt megölte szeretőjét, *Gabrieli* Krisztinát. A gyilkosság előzménye az, hogy *Fagnani* évekkal ezelőtt egy férjes asszonynak, valami Colofrancesco Grazianak a hálójába került, a ki a fiatal embert apránként szinte minden vagyonából kifosztotta. Később *Fagnani* beleszeretett egy fiatal leányba és házasságot is ígért neki, a mi *Grazia* asszonyt annyira felbőszítette, hogy elhatározta, hogy a legényt is,

meg a leányt is tönkreteszti. Magához csalta egykori szeretőjét és hypnotikus álomba ejtette. Mikor a hypnotikus állapot már bekövetkezett, fogott egy tört, beolajozta és azzal a meggyással adta oda a legénynek, hogy szurja szíven vele mennyasszonyát. *Fagnani* engedelmessékedett, de azzal az elteréssel, hogy előbb agyonlőtte a leányt és csak azután szurta szíven a törrel. A gyilkosság után a legény egy kolostorba menekült, de csakhamar maga jelentkezett a rendőrségnél. Két évig tartották elmebeteg-intézetekben megfigyelés alatt és az orvosok véleménye oda konkludált, hogy *Fagnani* annyira szuggerálható, hogy csakugyan a hypnotizálás hatása alatt követhette el a gyilkosságot. Őt fölmentették, de Colofrancesco *Grazia* asszonyt hét és fél évi fegyházra ítélték.

* **A horvát zászló Dalmáciában.** Egyes lapok hirül adják, hogy *Károly István* főherczeg dalmáciai utjában igen megütközött rajta, hogy a Rába-szigeten horvát zászlót tűztek ki a tiszteletére. Meg is fedte érte a polgármestert és az oda nem való zászló bevonását szigoruan követelte.

Ezt a hirt a »Novilist« horvát lap dementálta és azzal nyugtatta meg horvát olvasóit, hogy az egész dolog tévedésen alapul, amennyiben a főherczeg a horvát zászlót szerb zászlónak nézte. Ha tudta volna, hogy horvát jelvény az, nem tiltakozott volna ellene.

Most a »Sbobian« című lap e gyöngye vigaszuktól is megfosztja a horvátokat. Hiteles formában közli ugyanis azt a párbeszédet, amely Rába-sziget polgármestere és a főherczeg közt lefolyt. Hü fordításban itt közöljük a párbeszédet:

Főherczeg: Miért van itt polgármester ur, a horvát zászló kitűzve?

Polgármester: Ó Fensége jelenlétét akaruk megtisztelni véle.

Főherczeg: Igen sajnálom! Ez a zászló nem Dalmáciába való, hanem Horvát-Szlavonországba és sajnos következményeket vonna maga után, ha ez többször is megtörténnék. E helyen csak az osztrák zászlónak vagy pedig a három leopárdos dalmát zászlónak van helye. Különbben határozottan kívánom a horvát zászló bevonását.

* **Névváltoztatás.** *Indri* Tivadar tulkaik illétségű, budapesti lakos a saját és kiskoru *Sándor*, *Vilma*, *Viktor* gyermekei vezetéknévét belügyminiszteri engedéllyel »Endrei«-re változtatta.

* **A becsületes tolvaj.** *Sováti* Mihály asztalossegéd, a ki a Moskovits gyárában dolgozott, lakást bérelt *Berger* Mária Vámbáz-utczán lakó nőnél. — Hétfő délután *Berger* Mária-nak dolga akadt a városban s csak este felé tért haza, a mint a szobába tért, az asztalon egy czédulát talált, melyen lakója értesíti, hogy távollétében az aranyfűbevalóját zálogba tette. Arra kérte még, hogy ne szóljon senkinek, majd szombaton a pénzt Kolozsvárról megküldi. *Bergerné* először habozott, azonban végső elhatározásában a *becsületes* tolvajt a nagyváradi rendőrségnél feljelentette.

* **Nincs többé kopasz fej!** Szenzációs találmányról ad hirt a *Figaro* tegnap érkezett száma. E szerint egy párisi orvos-professzor dr. *Busch*, föltalálta a kopaszság elleni gyógyszer, sőt a bűvös szer még új haját is növeszt. A *Figaro* pedig ezt nem humorisztikusan írja meg, hanem orvosi munkatársra, dr. *Rion-Delmet*, hosszabb czikkben foglalkozik a szerrel, mely policarpinból, chlorhydráttól és több növényi alkatrészekből áll, mely utóbbi azonban a föltaláló titka. Dr. *Rion-Delmet* konstatálja, hogy a szerrel bámulatos sikereket értek el és már sok teljesen kopasz ember nyerte vissza általa haját. A szer neve *Séve*

capillaire Busch. És hogy a föltalálót tisztán ideális cél vezeti, azt az is bizonyítja, hogy mindenkinek ingyen adja a szert, csak írni kell neki. Nem üzleti reklámról van tehát szó, hanem egy komoly tudós szeréről, miért is a kopaszságban szenvedő emberiség kedvéért közöljük a föltaláló czímét: Professeur Busch, Paris, rue des Bons-Enfants, Nro 10. Palais Royal.

*** Kik a legnagyobb antiszemiták?** Az Egyenlőség cz. budapesti lapból megtudhatjuk, hogy Bécsben találhatók ezek, de nem ám Luegerék körében, hanem a bécsi — zsidók közt.

Nem is utolsó felfedezés ez. Az Egyenlőség dícserekedve említi, micsoda pazar ellátásban részesültek a romániai kivándorlók Magyarországon úgy, hogy talán még kedvük lenne most meg Ausztriából visszakergetetni magukat az oláh haza felé s ezzel szembe állítja a bécsi hitsorsosok »perfidiaját« hogy a kivándorlóknak három napon át semmiféle segílyt sem adtak s azok kénytelenek voltak három napig az osztrák főváros szépségeit tanulmányozni.

Nem látja be az *Egyenlőség*, hogy hiszen ez csak a fajszeretet. A bécsi hitsorsosok nem akarták lerázni magukról a kivándorlókat néhány libacombbal, mint a hogy Magyarországon tettek velük, hanem ott tartották szerető körükben. Nem, az *Egyenlőség* ezt nem látja, hanem azzal vádolja bécsi hit- és elvtársait, hogy Luegeréknek akarnak kedvében járni s azok tetszését óhajtják megnyerni, antiszemitábbak lévén így magánál Luegernél is.

Pedig hát világos a dolog. Magyarországon van már a zsidóságnak mit féltenie egymástól is: az ország több öszövétségét már nem igen bírja el, innen igyekeztek hát őket eltessékélni. Ellenben Bécsben már a zsidóknak semmi veszteni valójuk nincs, de mindent nyerhetnek, ha megsaporodnak. Ezért igyekeztek kivándorló társaikat lehetőleg véglegesen szívökre szorítani. Igen ám, de ezek is észrevették a különbséget, mely az ausztriai meg a magyar zsidók sorsa közt van s igyekeztek az ölelő karokból kiszabadulni.

Mikor aztán a bécsiek látták, hogy minden szives marasztalás hiába való, össze akarták gyűjteni a szükséges összeget s kibocsátották s fölhevásokat a — magyarországi zsidó hitközségekhez. Az *Egyenlőség* ezen is megbotránkozik, ezt is perfidiának nevezi.

Furcsa!

Hát ha a bécsieknek annyira megtetszettek a kivándorló atyafiak, csak nem követhették el azt a merényletet saját szívök ellen, hogy szeretett vendégeiknek a távozási eszközöket ők magok adják kezükbe? Sőt ezzel alkalmat adtak a magyarországi zsidóságnak arra, hogy a kivándorlók tovább utaztatásával érdemeket szerezzenek az Alliance Israelite szemében és — mások szemében is.

*** A viharágyuk és a nép.** A következő jellemző és érdekes dolgokat halljuk Moórról: A viharágyuk Moórott már el vannak helyezve, sőt már két ízben el is üzték a veszedelmes felhőket a láthatárról. A babonás köznép, mint sok helyen, eleinte ott is az Isten lövöldözését látta a dologban s az Isten haragjától tartott. Ma már azonban megbátorkozván e kérdéssel, kellő méltánylásban részesíti a viharágyukat. Ezen örvendetes változás Wittinger Piusz ottani szent Ferencz-rendü zárdafőnök, r. k. plebánosnak köszönhető; e tudós s általános népszerűségnek örvendő zárdafőnök ugyanis az Urnapi körmenet után a viharágyukat beszontelte és lendületes, érvekben gazdag beszédet intézett a jelen volt népsokasághoz, melynek végeztével Isten áldását kérte ezen újabb törekvésükre.

*** A párisi kiállítás szenzációs látványossága.** Érdekes látványosságot mutat be a nemzetközi hálókocsi társaság a párisi kiállításon: egy szibériai utazást Moszkvától Pekingbe egy helyben. Az ember beszáll egy kupéba és a vonat el kezd zakatolni a nélkül,

hogy mozdulna, de a tájék végigszáguldozik a vonat mellett. Hogy az illúzió teljes legyen, a repülő díszletek három részre vannak osztva. A vonathoz legközelebb levő rész, u. m. a második sínpar és a távirórudak másodpercenként öt méter sebességgel, a fákat és házakat ábrázoló díszletek már csak 3 m. sebességgel, míg a horizontig eső többi részletek 1 méter sebességgel haladnak. Ilyenformán a csalódás teljes és öt perc alatt, mennyi ideig az utazás tart, elrohannak az utas szemé előtt Szibéria legszebb tájai: a hegyek, folyók, vizesések és a nagyobb városok. A vonat, illetve a vidék kétszer meg is áll és ezeken az állomásokon cigányzenekar fogadja az utasokat, friss vizet, enivalókat kínálnak, éppen mint a rendes vasuti állomásokon. A pekingi állomáson már teát árulnak. Jobb is volt így ábrázolni Pekinget, mert ha pár boxert rajzoltak volna hosszú késsel, hát biz kevés embernek volna kedve még fantáziában is végig élvezni Ketteler követ sorsát.

*** Eltűnt asszony.** Bihar-Udvari községből Füle Zsuzsanna, Molnár Istvánné még a múlt hónapban eltávozott s azóta családja sem tud róla semmit. A bihar-tordai főszolgabíró országosan körözteti.

*** A legnagyobb egyházmegyék.** A világon 23 olyan egyházmegye van, melyben 1 milliónál több a katolikusok száma, 6-ban van 2 milliónál több s végül egy, a párisi 3 millió katolikusot számlál. A milliomosok ezek: Angola (Portugal), Münster (Westfália), Freiburg (Baden), Brünn, Trier, (Rajnai tartom.) Compostella (Spanyolország), Paderborn (Westfália); 1.100.000-en felül: Budweis (Csehország), Sant Jago (Chile) *Zágráb*, Posen Gnesen (Porosz-Lengyelország), *Esztergom* (1.245.000), Lyon 1.350.000, Guatemala (Dél-Amerika) 1.387.000, Königsgrätz (Csehország) 1.481.000, Leitmeritz (Csehország) 1.501.000, S. Trinita (Argentina) 1.573.000, Cambrai (Franciaország) 1.603.600, Olmütz (Morvaország) 1.702.000, San Pedro sul Rio Grande (Brasília) 1.850.000, S. Paolo (Brasília) 1.900.000, Olinda (Brasília) 1.900.000, *Bécs* 2 millió, Köln 2.072.000, *Frága* 2.090.000, Rio Janerio (Brasília) 2.100.000, Bahia (Brasília) 2.100.000, Boroszló (Poroszország) 2.819.000 s Paris 3 millió lakossal. — Ehez ellentétül hozzátehetjük, hogy a portoi egyházmegye (Olaszország) csak 4.600 lelket számlál. — Sőt Ausztriában is vannak szokatlan kis egyházmegyék; ilyen pl. a cattaroi (Dalmácia), mely csak 12.000 lakost számlál, sőt a lembergi örmény kath. érsekség híveinek száma csupán 4500.

*** A lezuhant kötéláncosnő.** *Dalemina* Angelina kötéláncosnő, a ki tegnap este a városligeti Barocaldi-féle nép-arénában lezuhant mutatványai közben a kötélről, még eszméletlen állapotban fekszik *Navratil* tanár 17. számú kórtermén s eddig ki sem hallgathatták. Az éjjel a szerencsétlen deliriumában dühöngeni kezdett s most állandóan ápoló van mellette. Alig gyógyul meg.

*** A böles népszámláló.** Népszámlálási biztos: Hány éves asszonyom?

Nő: De uram!

Népsz. biztos: Boesánat — azt akartam kérdeni, hány évvel fiatalabb mint a szomszédnője?

Nő: Az már más!

*** Meggyilkolt korcsmáros.** Vélrázó gyilkossági eset történt tegnapelőtt virradóra Réthfaluban. F. hó 7-én este két vándorló érkezett Réthfaluba s a korcsmáros engedélyével a korcsma udvarán lévő felszerben húzták meg magukat éjszakára. Mikor a korcsmáros aludni ment családjával együtt, a két vándorló feltörte az udvarra nyíló korcsma ajtót, azon behatoltak s az ott levő asztal pénztárfiókját feszítették fel, hova aznap este, mikor a vándorlók bent vártak a korcsmában, a korcsmáros nagyobb összeget helyeztet el. Barsay korcsmáros a zajra fölébredt és gyertyával a kezében bevilágította a korcsmaszobába. Ekkor az egyik

vándorló mellé ugrott és egy baltával, mit az udvarról hoztak magukkal, úgy fejbe ütötte, hogy rögtön eszméletet veszve elesett. A zajra megrémült korcsmárosné sikoltozni kezdett, mire a gyilkosok a pénztárfiókban talált pár forinttal elmenekültek. Barsay a halántékán kapott sérülés következtében meghalt. A csendőrség, a mint az esetről értesült, nyomban megindította a nyomozást, de a tetteseket még eddig nem sikerült elfogni.

Kinai háboru.

A kinai háboru eseményeiről az alanti táviratok érkeztek:

A boxerek ellenállása.

London, július 10. (Saját tud. táv.) A Reuter-ügynökség jelenti Tiencinből e hó 1-éről: Ma reggel 1200 angol, orosz, amerikai és japán katonából álló vegyes csapat földerítő szolgálatot végzett a benszülőttek városa irányában. A csapat nagy ellentállásra bukkant kis ellenes csapatok részéről, a melyeket azonban könnyűszerrel elűztek, noha az európai csapatok is szenvedtek veszteséget. Azt jelentik, hogy a város nyugati kapuján kívül 80.000 boxer van. A városban lévő kinaiak között állítólag nagy egyenlenség uralkodik. Az egyesült csapatok napról-napra kapnak segítséget, de azért a helyzet éppenséggel nem olyan, hogy ne kelene aggódni, mert semmi hír sem érkezett a kinaiak mozdulatairól. Ma két futár érkezett ide Pekingből, a ki *Macdonald* angol követtől levelet hoztak, a melyben körülbelül ugyanaz állott, mint sir Robert *Harth* levelében. A futárok megerősítik *Ketteler* báró német követ meggyilkolását és azt mondják, hogy *Csing* herceg minden lehetőt elkövet az idegenek védelmére, de a kinaiak nagyon fel vannak háborodva az európaiak ellen. A boxerek állítólag meggyilkoltak két előkelő hivatalnokot, a kik nekik ellenségük volt. *Macdonald* levele négy nappal korábbi keletű, mint *Harthé*. Taku és Tiencin között jajan utászok a vasut helyreállításával vannak elfoglalva.

Franciaiak Tiencinben.

London, július 10. (Saj. tud. táv.) A Reuter-ügynökség jelenti Tiencinből e hó 2-áról: 340 francia tengerészgyalogos hat hegyi ágyúval és néhány anami-csapattal tegnap ideérkezett.

Tiencin veszedelme.

London, július 10. (Saj. tud. táv.) Egy tegnap jött futár azt jelenti, hogy egy kinai tábornokot látott Tiencin felé előnyomulni 10.000 emberrel. Ugyanez a követ azt jelenti, hogy *Szung* tábornok sok katonasággal Peking felől Tiencin felé vonul.

Amerika mozgósít.

London, július 10. (Saját tud. táv.) A *Morningpost* jelenti New-Yorkból, hogy az ottani csapatfelügyelő azt a parancsot kapta, hogy azonnal küldjön csapatzállító-hajókat Kubába és Portoricóba, hogy az összes nélkülözhető rendes csapatokat visszahozzák Kinában teendő szolgálatra. Ezeket a csapatokat San Franciscoból küldik Kinába.

Az idegenek megmentéséért.

Washington, július 10. (Saját tud. táv.) Vutingfang idevaló kinai követ három héttel eelőtt táviratilag fölszólította Seng vasutigazgatót, *Li-Hung-Csang* alkirályt és a déli tartományok többi nagy alkirályait, hogy ajánlják föl közbenjárásukat a követségek biztosítása érdekében, mert a követségek elpusztítása mérhetetlen veszedelmet hozna Kinára. *Vutingfang* azt hiszi, hogy fölszólítása megérkezett Kinába és hozzájárult a kinai kormánynak ahhoz az elhatározásához, hogy minden lehetőt elkövet

az idegenek megvédésére. Vutingfang azt táviratozta továbbá Seng vasutigazgatónak, hogy a követségeken lévő személyek megmentéséért nagy jutalmat fognak fizetni. Ez nem az Egyesült-Államok kormánya nevében történt, hanem az Egyesült-Államok pekingi követségén menedéket talált emberek rokonainak és barátainak felszólítására.

Torinói gróf Kinában.

Róma, július 10. (Saját tud. táv.)
Torinói gróf *Umberto* olasz király unokaöccse kérte a hadügyminisztert, hogy az olasz sereggel őt is küldje Kinába.

Az anyacsászárné és az idegenek.

London, július 10. (Saj. tud. táv.)
Sanghaiból jelentik, hogy egy kínai lap tudósítója szerint *az özvegy császárné ismét átvette a kormányzást* és miniszterelnöknek *Junghit* kinevezte. **A császárné sürgősen elrendelte, hogy az idegeneket a boxerek elől megvédjék.**

ZENE és MŰVESZET.

Nagyvárad-i zeneszerzőnő sikere.

Imrik Kornélia, az ismert kiváló zeneszerzőnő ismét 5 dallal lép a közönség elé, a melyeket *Blaha* Lujzának ajánlott fel. A művésznő jelenleg Balaton-Füreden nyaral s innen írta meg Imrik Kornéliának egy rendkívül kedves hangú levélben, hogy az ajánlást elfogadja s örömmel fogja énekelni a szép dalokat. Midőn a jeles zeneszerzőnőnek újabb sikeréhez gratulálunk, előre is felhívjuk olvasóink figyelmét a megjelenendő műre, mely szerzeményei közt már a nyolczadik.

TANUGY.

A nagyvárad-olasz róm. kath. elemi iskola értesítője az 1899—1900. évben.

Az értesítő élén *Számborovszky* Rezső emlékbeszédét közlik Erzsébet királynéről, mely az 1899. nov. 20-án tartott gyászünnepélyen mondatott el. Egyéb ünnepélyeket is szép számban rendezett az iskola; így a király névünnepén, márcz. 15-én, ápr. 7-én (11 helyett), jun. 8-án; gyászünnepélyt az aradi vértanúk, Szacsavay Imre és Erzsébet királyné emlékére. A 320 tanuló közt róm. kath. volt 284, gör. kath. 7, gör. kel. 7, ev. ref. 13, ág. ev. 7, zsidó 2, valamennyien magyarok.

Érett ifjak pályaválasztása. Egyik fővárosi napilap, melyhez a legtöbb középiskolai értesítőt beküldték, az érett ifjak pályaválasztásáról a következő statisztikát állította össze. Együttvéve 1427 érettségit tett ifjunak pályaválasztása van bennük felsorolva. Hogy a jogászok száma messze elől vezet, talán fölösleges is mondanunk. Hogy orvosnak mindegyre kevesebben készülnek, ez is évről-évre megismétlődő szomorú adata e statisztikának. Gazdász, bányász is kevés van, kohász éppenséggel egy sincs. A technikusok száma nem nő már oly ilyesztő mértékben, mint az utóbbi években. Sőt jóval kisebb is a számuk, mint a megelőző évben, ami megmenti e pályát a túltömöttség veszedelmétől. Tanár nincs sok, de több, mint előbb s ez a mi tanárhiányunk mellett örvendetes jelenség. A részletes adatok ezek:

1427 sikerrel érettségizett ifju közül 438 jogásznak készül (30.7 százalék); 212 technikus lesz (14.9 százalék); 177 tanári pályára megy (12.4 százalék); 140 pap lesz (9.8 százalék); 92 orvos 6.5 százalék; 82 kishivatalnok (6.5 százalék); 81 gazdásznak készül (5.7 százalék), 55 katonai pályára lép (3.9 százalék), 31 közlekedési hivatalra készül (2.2 százalék), 28 erdész lesz (1.9 százalék), 15 bányász (1 százalék), 15 kereskedő (1 százalék). 15 művészi pályára lép (1 százalék), 7 elektrotechnikusnak készül, 4 állatorvosnak, 3 gyógyszerésznek, 3 tengerésznek, 1 iparosnak, 1 műasztalosnak és 1 írónak készül.

SPORT.

256.000 korona egy yearlingért. A westminsteri herceg istállójából a tegnapelőtt tartott éves csikó árverésen egy Persimmon-Ornament-csikó került kalapács alá, melyért mrs. Seviere 10.000 font sterlinget adott. Ily drága áron még sohasem kelt el éves csikó. A legdrágább yearling eddig Hirsch báró La Flecheje volt, mely 5500 font serlingb került.

REGÉNY-CSARNOK.

AZ ÁLARCZ.

Némethől fordította: Votisky Antal.

10.

— Bizonyos, hogy az vagy; mindazon követelmények meg vannak a te személyedben, melyeket a régi hagyományok egy grófi majoreskonéhoz megkívánnak!

Egy kis guny vegyült szavaiba.

— Tehát nem jól teszem, — kérdezte hirtelen Elly, — ha ezen reményeknek átengedem magam? mondd, Lia, nem érdeklődtél férjhezmeneteled előtt senki más iránt, csak mostani férjed iránt?

— Talán, de én ezt nem árulnám el egy barátónak. Látod, Elly, bizonyosan nem jótalan, ha egy leánykának egyik férfi jobban tetszik, mint a másik, mert ennek a leánynak meg van a maga szeme és szive. Gondolni fogja azt is, hogy illik hozzá; de nem fog mindent nyíltan kibeszélni, mint te, kedves kis csevegőm. Várj tehát, talán vallomást tesz neked a mulatságon.

Lia felemelkedett. Már nagyon sokáig foglalkozott Hypolitl; a első álarczából kikerülhetetlen emlékeinél úgy érezte, hogy minden bosszúsága feltámad ellene, most pedig bizonyos harag csatlakozott ehhez mert újra az ő utja elé akart Hypolit lépni. Lia fel volt fegyverkezve, viselte az álarczot, Hypolitnak nem szabad azt gondolnia, hogy nincs elfelejtve.

— Egyet még mondnom kell — kiáltá Elly mikor elment. — Szeretek énekelni; ha nem is vagyok pacsirta, különösen melletted. Hypolit gróf megjegyezte, hogy nem hallgathatja az éneket, mert fáj neki, ha énekelnek. Természetesen azóta dalaimat és az ajkaimat is becsuktam.

— Te nagyon udvarias vagy ezen férfi iránt; felelte Lia elfordulva. — Sohasem szűnt meg engem hallgatni, ha énekeltem, — tette hozzá magában.

Mikor az Aidenbach kisasszony mögött becsukódott az ajtó, a fiatal asszony gondolkodott még egy pillanatig, azután homlokára szorította kezét és átsietett férje szobájába, sebesen, mintha repülne, mintha félne, hogy rajta kapják. A biztosság bizonyos nemével lépett nesztelenül be. Férje az íróasztalnál ült; köröskörül a képviselőházi ülések stenografált jegyzetei hevertek, különböző könyvek felülve, Eduard maga buzgón írt. Neje a széke mögé lépett és olvasta: »Javaslat a házassági elválási mód megkönnyebbitéséről.«

Lia megölelte karjaival nyakát és megcsókolta őt.

Ez meglepetve tekintett fel és felesége

szeretetének ezen nyilatkozatától boldogan le akarta tenni a tollat.

— Csend! — mondta Lia, ajkaira tevén újját, nem akarlak zavarni, csak meg akartam győződni, hogy itthon vagy-e nekem.

(Folyt. köv.)

Az angol hajók Triesztben.

Trieszt, jul. 10. (Saját tudósítók táv.)
Az angol flotta tiszteletére az osztrák-magyar haditengerészet a Schiller-ügyesület fényesen díszített termében 120 terítékű lakomát rendezett. A termet egzotikus növények és osztrák, magyar és angol zászlóktól körülvéve ő felségének mellszobra díszítette. A lakomán jelen volt az angol flotta részéről sir John Fisher parancsnok a vezértörzsszel és a hajók és torpedónaszádok összes parancsnokaival, összesen 64 személy az osztrák-magyar haditengerészet részéről Montecuccoli gróf ellentengernagy, Brosh és Sachs hajóosztály-parancsnokokkal, valamennyi hajóparancsnok a vezértörzsszel, Dell Adami helyettes tengerészeti kerületi parancsnok valamennyi osztályfőnökkel, Conrad vezérőrnagy, a katonai helyőrség parancsnoka, Goes gróf helytartó, Kindinger tartományi főörvény-széki elnök, Becher, a tengerészeti hatóság elnöke, Sandrinelli polgármester, Dimmer a kereskedelmi kamara elnöke, a katonai és és polgári hatóságok fejei, Churchill angol főkonzul, Feichel udvari tanácsos, az osztrák Lloyd vezérigazgatója, Jannich, az osztrák Lloyd kereskedelmi igazgatója, végül a Schiller-egyesület és a casinon vecchio elnöke. A lakoma alatt a Pólából iderendelt haditengerészeti zenekar játszott. Az első pohárköszöntőt Montecuccoli gróf mondta az angol királynőre, mire a zenekar az angol himnuszot játszotta. Azután sir John Fischer mondott pohárköszöntőt Ferencz József királyra, mire a zenekar a Gotterhaltet játszotta. Kis szünet után újra felállott Montecuccoli gróf ellentengernagy és a következő pohárköszöntőt mondta angol nyelven:

Uraim! Boldognak vallom magam, hogy önnek, főparancsnok ur, valamint a hajóparancsnok és tiszt uraknak őszinte és szives istenhozottat mondhatok, a melyről meglehetnek győződve, hogy mindnyájunk szívéből fakad. Mindnyájunknak emlékezetünkben él az a rendkívül barátságos fogadás, a melyben hajórajunk Máltában részestült és nem felejtettük el az őszinte barátságunk azt a számos jelét, a melyben ott részünk volt. Reméljük és szívből óhajtuk, hogy az önök látogatása az osztrák vizeken hasonló benyomást keltsen önökben és újabb tanúságot tegyen az államaink és haditengerészeink között főnálló hagyományos jó viszouyról. Az a hatalmas flotta, a melyet ön itt vezet, olyan tengeri haderőt képvisel, a melyre bámulattal tekintünk föl. A történelmi nevezetességű vas bástyákból, a melyeken belül aczélszívek éltek, az idő folyamán vashól és aczélből való bástyák lettek, de az aczélszívek nem változtak meg. Poharamat a földközi tengeri hajórajra, parancsnokára és tengernagyára üritem. Sok szerencsét flottájának, sok szerencsét neki magának! Hipp, hipp, hipp, hurrá!

A jelen voltak a pohárköszöntő után háromszoros hurrában törtek ki. Azután fölállott sir John Fischer angol hajóraj-parancsnok és a következő pohárköszöntőt mondta:

Uraim! A flotta nevében köszönetet óhajtok mondani a tengernagynak rendkívül barátságos szavaiért s azért a nagyon szives istenhozottért, a melybe minket Triesztbe érkezésünkkor fogadtak. Néhány hónappal ezelőtt nagy örömmel törvőztük Máltában a tengernagyot és szép hajóraját és nem fogjuk elfelejteni soha sem azt a rokonszenvet

és azokat a barátságos érzelmeket, a melyeket osztrák vendégeink akkor, mikor Kelet-Afrikában dolgaink nem állottak nagyon jól, irántunk tanusítottak. Van egy jó angol közmondásunk: »A ki barátunk a szükségben, igazán barátunk.« Biztosítom a teugernagy urat, hogy britt haditengerészetünk csak tradícióját követi, a midőn meleg barátságot érez az önök állama és különösen iránt. Hipp, hipp, hipp, burrrá!

A jelen voltak háromszorcs hurrába törtek ki. A társaság éjjelig maradt együtt.

TAVIRATOK.

Bachó nem beteg.

Budapest, jul. 10. (Saját tudósítónk táv.) A mulkora a lapok azt a hirt hozták, hogy Bachó István, a budapesti I. honvédenekar karmestere megőrült. Erre vonatkozólag Bachó a Budapesti Tudósító útján kijelenti, hogy csak üdülni ment, különben nem beteg és az elme-gyógyintézetbe menni éppenséggel nincsen kedve. Rövid szabadsága után visszamegy Budapestre s átveszi a honvédenekar vezetését.

A búrok veresége.

London, július 10. (Saját tud. táv.) Roberts lord táviratozza tegnapi kelettel, hogy Blignant oranjei külügyminiszter, Dickson főügyész és Vantander, a törvényhozó testület tagja, a kik tegnap Heilbronba érkeztek, **megadták magukat.** Hutton tábornokot tegnap nagy búr csapat támadta meg, a melyet azonban könnyű szerrel visszavert.

London, július 10. (Saját tud. táv.) Fokvárosi jelentés szerint Blignant és Dickson úgy nyilatkoztak, hogy befolyásos tisztviselőkből álló küldöttség menjen Steyn elnökhöz és beszélje rá, hogy adja meg magát.

A cumberlandi herceg estélye.

Gmunden, július 10. (Saj. tud. táv.) A cumberlandi herceg tegnapi estélyén az ittlevő fejedelmi személyek mind megjelentek. Az estély fényesen folyt le. A fátylászmenet után a mátkapár az összes egyesületek elnökeit fogadta, Volfsgrubert polgármesterhez pedig beszédet intézett. A fényes estély csak éjjel felé ért véget. A város utcáin óriás néptömeg hullámzott. Rendzavarás nem fordult elő. Ő felsége rendjelekkel tüntette ki a Cumberland-család tisztviselőit. A felső-ausztriai helytartó, a kerületi főnök és a gmundeni polgármester badeni rendjeleket kaptak. A idő hűvös.

Gmunden, július 10. (Saj. tud. táv.) A tegnapi fátylászmenetet szakadó esőben tartották meg. Résztvett benne 39 testület és 1550 fátylász.

Kolera Bombay vidékén.

London, jul. 9. (Saját tud. táv.) A Bombay-i kormányzó azt táviratozza, hogy június utolsó hetében az éhínség sújtotta vidéken 10320 kolera-eset fordult elő, a melyek közül 6502 hullaállal végződött. Az inségmunkáknál foglalkoztatott munkások száma a tartós szárazság következtében gyorsan növekedett. Az alkirálynak egy távirata azt mondja, hogy az inség minden várakozást meghaladó arányokat öltött és hogy Rádsputánában és Közép-Indiában nagyon szomorúak a kilátások.

KÖZGAZDASÁG.

Külön vonat. A legközelebbi időben megtartandó gyulai vásár alkalmából kivételképen egy vonat Nagyváradról Gyula felé 3 óra 35 perczkor reggel indul.

Nagyváradi hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradi piacon 1899. július hó 10-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 13.60—13.—. Kétszeres buza 11.——10.60. Rozs 11.20—10.60. Arpa 11.20—9.—. Zab 9.80—9.20. Tengeri: 11.60.—11.—. Borsó 34.—. Lencse 40.—. Bab 14.60. Köleskása 24.50. Burgonya 8.—. 100 kiló lángliszt 25.50. zsemlyelisz 24.50. fehérkenyér liszt 23.50, barnakenyér liszt 20.50. széna fuvarral 3.40, szalma —.90 Szalonna 108.—, 6 kiló zsup-szalma —16, 150 dkg alom-szalma —10. 1 köbm. bükkfa 6.50, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhahus —.96, öntött gyertya —.86, Lámpaolaj —.82. 1 liter ó-bor 1.20. Uj-bor —.80. Pálinka —.64, Szilva-pálinka 1.80. Szesz 2.—. 1 mm. kőszó 21.50, nyers fagyú —.48. olvaszt. fagyú 72.—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 64.—, uj bor 42.—, mész 2.10, Lemény faszén 3.50, puha faszén 3.—, kendermag 24.—, köles 24.—, repce 24.—, dió 60.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 48.—. Egy kilogramm savanyú káposzta —, szalonna 1.12, sertéshus 1.—4, juh-hus 64, veres hagyma 18, fog-hagyma 36, bors 2.20, paprika 2.40, barnakenyér 18. Egy liter kólaaj 40, mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1899. július hó 10-ről. Egy pár első rendű jármás ökör 630—690, egy pár másodrendű jármás ökör 480—610, egy pár harmadrendű jármás ökör 260—470, 1 drb fejős tehén 90—220. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 152—220. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 120—180. 2 drb. veres borju 20—40, 1 drb. fél éves borju 34—44, 1 drb egy éves borju 46—72, két éves borju 68—160. 1 drb hizott sertés 84—134, 3 pár fél éves 28—36, 1 pár egy éves sertés, 36—64, 1 pár két éves sertés 58—120. 1 drb igás ló 140—300, 1 pár ökörbőr 40—52, 1 pár tehénbőr 28—36. 1 pár bojubőr 10—20, 1 pár lóbor 8—22.

Forgalmi kimutatás 1899. évi július hó 10-ről. Tiszta buza körülbelül 700 hltr, kétszeres buza 170 hltr, rozs 390 hltr, árpa 160 hkl. zab 190 hltr, tengeri 350 hltr, burgonya 250 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 100 drb, félhizott 140, sovány 110, süldő 300, malacz 370, hizott marha 18, jármás ökör 540 fejős tehén 300, borju 290, bivaly 9, juh és kecske 46, ló 477.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A „Tiszántul” eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, július 10.

Osztrák hitel	—	—	—	—	—	—	—	—	—	682.50
Magyar hitel	—	—	—	—	—	—	—	—	—	709.—
Allamvasut	—	—	—	—	—	—	—	—	—	664.—
Rimamurányi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	526.—
Magyar jelzalog	—	—	—	—	—	—	—	—	—	435.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Határidők.

Budapest, július 10.

Buza októberre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7.58
Buza júniusra	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Uj tengeri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5.70
Rosz okt.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6.85
Zab okt.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5.22
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. július 10-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96.—
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	—	—	—	—	—	91.—
Magyar vasuti kölcson aranyban 4,0%	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100.50
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2,0%	—	—	—	—	—	—	—	—	—	99.60
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—	—	—	—	—	97.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	—	—	—	—	—	91.—
Italméresi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	—	—	—	—	—	98.80
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	—	—	—	—	—	—	—	—	—	92.50
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcson	—	—	—	—	—	—	—	—	—	158.50
Tiszszabályozás szegedi sorsjegyek kölcson	—	—	—	—	—	—	—	—	—	138.50
Osztrák járdék papirban	—	—	—	—	—	—	—	—	—	97.—
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96.70
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96.25
Osztrák korona járdék	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96.75
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	—	—	—	—	—	134.50
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17.15
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	—	—	—	—	—	706.50
Osztrák hitelintézet részevény	—	—	—	—	—	—	—	—	—	683.75
Párisi vista	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96.15
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19.27
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	118.50
London vista	—	—	—	—	—	—	—	—	—	242.20
20 márkás arany	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23.70

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Élvezetes **NEMES RÁKOK** naponta frissen halászva.

Jótállás mellett élve érkezik portó- és vámmentesen 10 fontos postakosarakban.

80—100 **Portió rák** . . . csak 2 frt 10 kr.

60—80 **Oriási rák** kövér

ollókkal . . . „ 2 „ 65 „

40—50 **Soló rák**, válogatva „ 3 „ 60 „

30—40 **Különleges rák**,

ritka nagy faj . . . „ 4 „ 20 „

Kiszolgálás gyors és szigoruan reális.

D. GOLDSTEIN

SZÁLLÍTÓ HÁZA

Podwoleczyska, (oros határ.)

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1900. május 1-től.

Nagyváradi—Püspök-fürdő—Félix-fürdő.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyváradi ind.	—	730	950	—	†	—	435	—	858	†
Vásártér >	545	722	946	*1133	105	235	427	638	850	1118
V.-Velence >	602	740	1000	1149	120	301	445	655	915	1135
Rontó † >	616	754	1014	1203	133	314	459	708	929	1150
Püspök-fürdő >	621	759	1019	1208	138	319	464	713	934	1155
Félix-fürdő érk.	635	817	1037	1220	151	332	521	727	951	1209

Félix-fürdő—Püspök-fürdő—Nagyváradi.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		
Félix-fürdő ind.	637	820	910	1012	*1221	152	335	524	731	849	953	1215
Püspök-fürdő >	623	838	—	1100	1232	203	347	541	743	—	939	—
Rontó >	642	842	916	1104	1236	207	351	545	748	856	1000	1220
V.-Velence >	702	856	930	1117	1249	220	406	600	801	910	1014	1236
Vásártér érk.	717	911	945	1131	104	232	421	615	816	925	1029	1251
Nagyváradi >	—	905	941	1127	—	†	—	608	—	919	1023	†

A *-gal jelölt csak vasár- és ünnepnap közlekedik.

Ezen vonat †) csak szükség szerint, mint különmenet fog közlekedni.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.